

УДК 615.32

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ *ACER PLATANOIDES* L. У МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

ОКСАНА ЧЕРПАК

Анотація. Фітохімічним дослідженням листків клену звичайного встановлено вміст дубильних речовин, флавоноїдів, β -каротину, хлорофілу *a*, антоціанів, кумаринів та алкалоїдів.

Ключові слова: *Acer platanoides*, листок, фітохімічні дослідження

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, вул. Пекарська, 69, Львів, 79001, Україна;
alex_pharma@bigmir.net

Пошук перспективних лікарських рослин є важливим завданням сучасної фітотерапії з метою створення нових фітопрепаратів. Однією з таких рослин є клен звичайний – *Acer platanoides* L. листя якого виявляє антисептичну, протизапальну, знеболювальну, ранозагоювальну, сечогінну й жовчогінну дію.

Мета роботи полягала у дослідженні морфологічних особливостей будови лікарської рослинної сировини (ЛРС) листя клену звичайного та її фітохімічному вивченні.

Як об'єкти дослідження використовувалось свіжі і висушені листки клену звичайного, заготовлене у травні-червні на околицях м. Львова. Кількісне визначення вмісту суми оксинюваних фенолів у ЛРС визначали титрометричним методом (Государственная Фармакопея СССР 1990). Кількісне визначення флавоноїдів, каротиноїдів та хлорофілів визначали спектрофотометричним методом (Лобанова *та ін.* 2004; Мусієнко та Ольхович 2004).

Рід Клен (*Acer* L.) належить до родини Кленові (*Aceraceae* Juss.), об'єднує до 157 видів, серед яких близько 47 інтродуковано в Україні, включає 17 секцій. За походженням клен звичайний (*A. platanoides*) – європейський вид, що належить до секції *Platanioidea* Рах., єдиний вид у ряді *Platanioidea* Rojark. Також це один з 5 видів роду *Acer*, що

природно ростуть на території України і має найбільший ареал поширення. У *A. platanoides* налічується близько 20 декоративних форм, що робить його надзвичайно цікавим об'єктом для використання у лісовому господарстві та ландшафтній архітектурі для створення групових та алейних насаджень. Клен звичайний використовується як ґрунтополіпшуюча, тіньова і підгінна порода (Герц 2009).

Клен звичайний – дерево висотою 20-30 м з колоноподібним стовбуром, вкритим дрібнотріщинуватою темно-сірою корою, з густою розлогою кроною. Цвіте навесні (квітень-травень) до розпускання бруньок. Листки великі (5-15 см завдовжки, 8-15 см завширшки), 5-7-пальчатолопатові, при основі серцеподібні. Листкові пластинки пронизані численними жилками різної товщини. Лопаті листкової пластинки загострені, виїмки між ними тупі, молоді листки по жилках волосисті, по кутках жилок – з борідкою волосків. Квітки правильні, одностатеві або двостатеві, з подвійною оцвіткою, розміщені у багатоквіткових прямостоячих щиткоподібних голих суцвіттях на коротких квітконосах. Плід – блідо-зелена двокрилатка (8-11 см завдовжки), крила її розходяться під тупим кутом. У кожному плодику утворюється одна плоска округла насінина чечевицеподібної форми.

Клен звичайний росте у другому ярусі листяних і мішаних лісів поодинокі або

групами. Це тіньовитривала, досить морозостійка рослина, поширена по всій території України. Культивують її у парках і захисних насадженнях. Райони заготівель – правобережний і лівобережний Лісостеп, Прикарпаття та Карпати (НЕЧИТАЙЛО ТА КУЧЕРЯВА 2000).

Фітохімічним дослідженням листків клену звичайного встановлено вміст дубильних речовин, флавоноїдів, антоціанів, кумаринів та алкалоїдів. Кількісний вміст у листках клену звичайного суми окиснюваних фенолів становить 8,77%, флавоноїдів – 0,88 %, а також, в перерахунку на сухий залишок, β -каротину – 35 мг% та хлорофілу *a* – 245,00 мг%.

Враховуючи поширення клену звичайного на території України, значні сировинні запаси, а також наявність важливих біологічно-активних речовин, вважаємо, що дана

рослина є перспективною для подальшого дослідження та застосування у медичній практиці.

Використані джерела

- Герц Н.В. 2009.** Ембріологічне дослідження клена гостролистого (*Acer platanoides* L.). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Біологія* **25**: 108–112.
- Государственная Фармакопея СССР 1990.** Т. XI. Вып. 2. Медицина, Москва.
- Лобанова А.А., Будаева В.В., Сакович Г.В. 2004.** Исследование биологически активных флавоноидов в экстрактах из растительного сырья. *Химия растительного сырья* **1**: 47–52.
- Мусієнко М.М., Ольхович О.П. 2004.** Навчальний посібник до лабораторних занять з фізіології рослин для студентів біологічного факультету. ПЦ «Київський університет», Київ.
- Нечитайло В.А., Кучерява Л.Ф. 2000.** Ботаніка. Вищі рослини. Фітосоціоцентр, Київ.

THE PERSPECTIVES OF INVOLVEMENT OF ACER PLATANOIDES L. IN MEDICAL PRACTICE

OKSANA CHERPAK

Abstract. The content of tannins, flavonoids, β -carotene, chlorophyll *a*, anthocyanins, coumarins and alkaloids in leaves of *Acer platanoides* was ascertained on the basis of phytochemical study.

Key words: *Acer platanoides*, leaf, phytochemical research

Danilo Halytsky Lviv National Medical University, 69 Pekarska str., Lviv, 79010, Ukraine; alex_pharma@bigmir.net